

annejet

In verre provincieplaatsen hongert men naar de kans om een schrijver in het wild te zien. Zo hoorde ik ooit, toen ik vroeg waar ik m'n handen kon wassen, vol ontzag achter me fluisteren: 'Kijk, ze gaat naar de wc!'

Alle geslaagde optredens lijken op elkaar, elk slecht optreden is afschuwelijk op zijn eigen manier. Was het niet Leo Tolstoj die dat schreef? O nee, hij had het over families: "Gelukkige families lijken allemaal op elkaar; iedere ongelukkige familie is ongelukkig op zijn eigen manier." Maar was er anno 1877, toen zijn *Anna Karenina* verscheen, al een organisatie geweest die schrijvers naar alle uithoeken van Rusland stuurde om over hun werk te vertellen, dan was hij het vast met me eens geweest.

Tolstoj moest het destijds nog alleen van de verkoop van zijn boeken hebben (maar goed dat hij van huis uit niet onbemiddeld was), maar voor de hedendaagse schrijver vormt het lezingencircuit een onverbreekbaar deel van zijn leven. Een heel vreemd deel ook, want je schrijft tenslotte geen boek om met je hoofd in de *spotlights* te staan. Integendeel, de meeste schrijvers zijn juist nogal schuchter van aard. Niet voor niets trekken ze zich overdag terug in hun hol, om daar op z'n best pas tegen de schemering weer uit te kruipen om in een donker café hun verlegenheid met veel drank te overschreeuwen.

Maar niet op dagen dat er 'gelezen' moet worden, o nee. Dan zit de schrijver al tegen vieren in trein of file, op weg naar Buitenpost, Uithuizen of Eindhoven. Want juist in verre provincieplaatsen hongert men naar cultuur, of in ieder geval naar de kans om eens een schrijver in het wild te zien. Zo hoorde ik ooit, toen ik vroeg waar ik m'n handen kon wassen, vol ontzag achter me fluisteren: 'Kijk, ze gaat naar de wc!'

Mijn allereerste optreden was rampzalig, en dat was geheel en al mijn eigen schuld. Van de zenuwen had ik naar de kalmerende pillen gegrepen die ik nog over had van mijn rijexamen, zodat ik als een totale zombie op het podium zat, de vragen van de almaar meer zwetende interviewer slechts met een dromerig 'Ja...' of 'Nee...' beantwoordend.

In Hengelo ben ik dus nooit meer uitgenodigd, maar wel in ongeveer alle andere hoeken en gaten van Nederland. En zowaar, er is routine en, belangrijker nog, plezier in die kant van mijn leven gesloten. Hoe kan het ook anders, als er zoveel mensen

de moeite nemen om je te laten weten en voelen dat ze blij zijn met wat je maakt. Maar het vreemde is dat al die hartverwarmende ervaringen in mijn herinnering inderdaad aaneengesmolten zijn tot een soort roze deken, terwijl die ene keer dat het echt afschuwelijk was, me in het geheugen gekerfd staat.

Het was in een chique buitenwijk van Amsterdam. Later begreep ik dat de avond oorspronkelijk gevuld zou worden door een tweegesprek tussen de twee grote schrijvers M. en Van D. De toeloop was echter zo overweldigend, dat de organisatie in haar oneindige wijsheid besloten had het publiek over twee zalen te verdelen en hun nog een derde schrijver voor te schotelen. En ik, sufferd, was zo naïef geweest om me daarvoor te laten charteren. Zodoende werd ik die avond geconfronteerd met twee zalen vol chagrijnige notabelen die het maar niets vonden dat ze de halve avond opgescheept werden met een nog redelijk onbekende juffrouw in plaats van de Grote Mannen voor wie ze gekomen waren. En dat lieten ze merken ook. Er was zegge en schrijve één vraag, van een uiterst bekakte meneer: 'Zijn vrouwen überhaupt wel in staat een goede biografie te schrijven?'

Maar dat was niet het ergste. Het ergste was de signeerpauze. Daar zaten we dan, drie schrijvers op een rijtje. Voor hun tafeltjes lange, lange rijen; voor dat van mij he-le-maal niemand. De wachtenden bekeken me met een mengsel van medelijden en gepaste minachting, terwijl ik naar het tafelblad staarde en niet eens durfde op te kijken om op de klok te zien hoelang deze bezoeking nog kon duren. Had de hemel toevallig net dat moment uitgekozen om mijn wensen te verhoren, dan was ik nu een dwergje geweest en als kleinste schrijver van Nederland de geschiedenis ingegaan. ☹

Schrijfster **Annejet van der Zijl** werd bekend met de boeken *lagluis*, *Anna* en *Somy Boy*. Momenteel werkt ze aan een biografie van prins Bernhard. In deze column doet ze verslag van haar persoonlijke ervaringen met het schrijverschap.

